

Pathologie voor verpleegkundigen

Lidia Dudink, Aline Bouwes, Charissa Portiér, Hanny Groenewoud en John van Meeteren

Isbn: 9789043036948

Inhoudsopgave

Deel 1 Ontstaan en verloop van aandoeningen

- 1 Inleiding in de pathologie
 - 1.1 Gezondheid en ziekte: begrippen en concepten
 - 1.2 Epidemiologie
 - 1.3 Etiologie en pathogenese
 - 1.4 Risicofactoren
 - 1.5 Symptomen
 - 1.6 Diagnostiek
 - 1.7 Behandeling
 - 1.8 Verloop: prognose en complicaties
 - 1.9 Preventie en gezondheidsbevordering
 - 1.10 Verpleegkundige aandachtspunten

- 2 Ontsteking, allergie en auto-immuniteit
 - 2.1 Afweersysteem
 - 2.1.1 Aspecifiek afweersysteem
 - 2.1.2 Specifiek afweersysteem
 - 2.2 Immunologisch onderzoek
 - 2.3 Systemisch ontstekingsyndroom (SIRS)
 - 2.4 Afstotingsreacties
 - 2.5 Allergie
 - 2.6 Auto-immuunziekten
 - 2.6.1 Lupus erythematodes (LE)
 - 2.6.2 Sclerodermie
 - 2.6.3 Syndroom van Sjögren
 - 2.7 Immundeficiëntie
 - 2.7.1 Hiv-infectie
 - 2.8 Kanker van het afweersysteem

- 3 Infectieziekten
 - 3.1 Inleiding
 - 3.2 Basisbegrippen
 - 3.3 Verwekkers van infectieziekten
 - 3.3.1 Virussen
 - 3.3.2 Bacteriën
 - 3.3.3 Protozoën
 - 3.3.4 Schimmels
 - 3.3.5 Overige infectieuze ziekteverwekkers

- 3.4 Pathofysiologie van infectieziekten
 - 3.4.1 Overdracht van infectieziekten
 - 3.4.2 Nosocomiale infecties
- 3.5 Diagnostiek van infectieziekten
- 3.6 Behandeling van infectieziekten
- 3.7 Complicaties van infectieziekten
 - 3.7.1 Bacteriëmie
 - 3.7.2 Absces en empyeem.
- 3.7.3 Sepsis
- 3.8 Preventie van infectieziekten
 - 3.8.1 Beroepsmatige blootstelling aan infectieziekten
 - 3.8.2 Vaccinatie

4 Kanker

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Risicofactoren
- 4.3 Etiologie en pathofysiologie
- 4.4 Symptomen
- 4.5 Diagnostiek
 - 4.5.1 Laboratoriumonderzoek
 - 4.5.2 Beeldvormend onderzoek
 - 4.5.3 Histologie en cytologie
 - 4.5.4 Stadiëring
- 4.6 Behandeling
 - 4.6.1 Operatie
 - 4.6.2 Radiotherapie
 - 4.6.3 Chemotherapie
 - 4.6.4 Hormoontherapie
 - 4.6.5 Doelgerichte therapie
 - 4.6.6 Stamceltransplantatie
- 4.7 Prognose
- 4.8 Preventie
- 4.9 Verpleegkundige aandachtspunten

5 Erfelijkheid en ziekte

- 5.1 Inleiding
 - 5.1.1 Chromosomen
 - 5.1.2 Genen en erfelijkheid
 - 5.1.3 Erfelijkheid en erfelijke aandoeningen
- 5.2 Overdracht van erfelijke aandoeningen
 - 5.2.1 Autosomaal dominante erfelijke aandoeningen
 - 5.2.2 Autosomaal recessieve erfelijke aandoeningen
 - 5.2.3 Geslachtsgebonden overerving
 - 5.2.4 Familiaire aandoeningen
- 5.3 Chromosomale aandoeningen
 - 5.3.1 Syndroom van Down
- 5.4 Geslachtsgebonden aandoeningen
 - 5.4.1 Syndroom van Turner
 - 5.4.2 Syndroom van Klinefelter

- 5.4.3 Triple-X-syndroom
- 5.4.4 Interseksualiteit
- 5.5 Erfelijkheidsvoorlichting en -onderzoek
- 5.6 Aangeboren aandoeningen

Deel 2 Aandoeningen van de orgaanstelsels

Gearceerde onderwerpen zijn de voor de verpleegkundige meest relevante onderwerpen worden daarom uitgebreider beschreven, inclusief verpleegkundige aandachtspunten.

6 Aandoeningen van het hart- en vaatstelsel

- 6.1 Anatomie en fysiologie
 - 6.1.1 Anatomie en fysiologie van het hart
 - 6.1.2 Anatomie en fysiologie van de bloedvaten
- 6.2 Veelvoorkomende symptomen
- 6.3 Diagnostisch onderzoek
- 6.4 Arteriële aandoeningen
 - 6.4.1 **Atherosclerose**
 - 6.4.2 **Hypertensie**
 - 6.4.3 **Coronaire hartziekten**
 - 6.4.4 Perifeer arterieel vaatlijden
 - 6.4.5 Aneurysma
 - 6.4.6 Fenomeen van Raynaud
- 6.5 Veneuze aandoeningen
 - 6.5.1 **Chronische veneuze insufficiëntie en varices**
 - 6.5.2 **Diepe veneuze trombose (DVT)**
 - 6.5.3 **Oedeem**
- 6.6 Ritme- en geleidingsstoornissen van het hart
 - 6.6.1 **Atriumfibrilleren**
 - 6.6.2 Supraventriculaire tachycardie (SVT)
 - 6.6.3 Ventrikeltachycardie (VT)
 - 6.6.4 Ventrikelfibrilleren (VF)
 - 6.6.5 Atrioventriculair blok (AV-blok)
 - 6.6.6 Asystolie
- 6.7 Aandoeningen van de lagen van het hart
 - 6.7.1 Pericarditis
 - 6.7.2 Cardiomyopathie
 - 6.7.3 Endocarditis
- 6.8 Aandoeningen van de hartkleppen
- 6.9 **Hartfalen**
- 6.10 **Shock**

7 Aandoeningen van het bloed

- 7.1 Anatomie en fysiologie in het kort
- 7.2 Veelvoorkomende symptomen
- 7.3 Diagnostisch onderzoek
- 7.4 Aandoeningen van erythrocyten
 - 7.4.1 **Anemie**
 - 7.4.2 **Transfusiereacties**

- 7.5 Aandoeningen van leukocyten
 - 7.5.1 Leukopenie (neutropenie)
 - 7.5.2 **Leukemie**
 - 7.5.3 Lymfeklierkanker: Hodgkinlymfoom en non-Hodgkinlymfoom
 - 7.5.4 Multipel myeloom
- 7.6 Stollingsstoornissen
 - 7.6.1 **Verhoogde bloedingsneiging**
 - 7.6.2 **Verhoogde stollingsneiging**

8 Aandoeningen van het ademhalingsstelsel

- 8.1 Anatomie en fysiologie in het kort
- 8.2 Veelvoorkomende symptomen
- 8.3 Diagnostisch onderzoek
- 8.4 Aandoeningen van de bovenste luchtwegen
 - 8.4.1 Sinusitis
 - 8.4.2 Rhinitis
 - 8.4.3 Faryngotonsillitis
 - 8.4.4 Laryngitis
 - 8.4.5 Obstructie van de bovenste luchtwegen
 - 8.4.6 **Obstructief slaapapneusyndroom (OSAS)**
- 8.5 Aandoeningen van de onderste luchtwegen
 - 8.5.1 Onderste luchtweginfecties: acute bronchitis, **pneumonie**, tuberculose
 - 8.5.2 **Astma**
 - 8.5.3 **COPD**
 - 8.5.4 **Longkanker**
- 8.6 Overige aandoeningen in de thorax
 - 8.6.1 Pneumothorax
 - 8.6.2 **Longembolie**
 - 8.6.3 Atelectase

9 Aandoeningen van het spijsverteringsstelsel

- 9.1 Anatomie en fysiologie in het kort
 - 9.1.1 Anatomie en fysiologie van het spijsverteringsstelsel
 - 9.1.2 Voedingsstoffen
- 9.2 Veelvoorkomende symptomen
- 9.3 Diagnostisch onderzoek
- 9.4 Aandoeningen van de mond
 - 9.4.1 Stomatitis
 - 9.4.2 Tandvlesproblemen
 - 9.4.3 Parotitis
- 9.5 Aandoeningen van de slokdarm
 - 9.5.1 Slikstoornissen
 - 9.5.2 **Gastro-oesofageale refluxziekte**
 - 9.5.3 Hernia diafragmatica
 - 9.5.4 Oesofaguscarcinoom
 - 9.5.5 Slokdarmspataderen
- 9.6 Aandoeningen van de maag
 - 9.6.1 Gastritis

- 9.6.2 Peptische zweren
- 9.6.3 Maagkanker
- 9.7 Aandoeningen van de darmen
 - 9.7.1 Gastro-enteritis
 - 9.7.2 Appendicitis
 - 9.7.3 Ileus
 - 9.7.4 Prikkelbaredarmsyndroom
 - 9.7.5 Inflammatoire darmziekten
 - 9.7.6 Diverticulosis en diverticulitis coli
 - 9.7.7 Poliepen en polyposis coli
 - 9.7.8 Colorectaal carcinoom
- 9.8 Aandoeningen van de lever, galblaas en pancreas
 - 9.8.1 Icterus
 - 9.8.2 Hepatitis
 - 9.8.3 Levercirrose
 - 9.8.4 Galstenen
 - 9.8.5 Cholecystitis
 - 9.8.6 Acute en chronische pancreatitis
 - 9.8.7 Pancreascarcinoom
- 9.9 Peritonitis

- 10 Aandoeningen van het urinewegstelsel
 - 10.1 Anatomie en fysiologie in het kort
 - 10.2 Veelvoorkomende symptomen
 - 10.3 Diagnostisch onderzoek
 - 10.4 Aandoeningen van blaas en urinewegen
 - 10.4.1 Urineweginfecties
 - 10.4.2 Urine-incontinentie
 - 10.4.3 Blaascarcinoom
 - 10.5 Aandoeningen van de nieren
 - 10.5.1 Nierinsufficiëntie
 - 10.5.2 Niersteenlijden
 - 10.5.3 Stoornissen in het zuur-base-evenwicht
 - 10.5.4 Elektrolytstoornissen
 - 10.6 Aandoeningen van de prostaat
 - 10.6.1 Prostatitis
 - 10.6.2 Benigne prostaathyperplasie
 - 10.6.3 Prostaatcarcinoom

- 11 Aandoeningen van het voortplantingsstelsel
 - 11.1 Anatomie en fysiologie in het kort
 - 11.1.1 Anatomie en fysiologie van het voortplantingsstelsel van de vrouw
 - 11.1.2 Anatomie en fysiologie van het voortplantingsstelsel van de man
 - 11.2 Veelvoorkomende symptomen
 - 11.3 Diagnostisch onderzoek
 - 11.4 Aandoeningen van het vrouwelijke voortplantingsstelsel
 - 11.4.1 Aandoeningen van de mammae: goedaardige knobbeltjes, mastitis, borstkanker
 - 11.4.2 Menstruatiestoornissen
 - 11.4.3 Aandoeningen van de uterus: prolaps, myoom, endometriumcarcinoom, cervixcarcinoom, pelvic inflammatory disease.

11.5 Aandoeningen van het mannelijke voortplantingsstelsel

11.5.1 Balanitis en (para)phimosis

11.5.2 Epididymitis

11.5.3 Orchitis

11.5.4 Torsio testis

11.5.5 Testiscarcinoom

11.6 Seksueel overdraagbare aandoeningen

11.6.1 Chlamydia-infectie

11.6.2 Gonorrhoe

11.6.3 Syfilis

11.6.4 Herpes genitalis

11.7 Seksuele klachten

11.7.1 Erectiestoornissen

11.7.2 Verminderd seksueel verlangen

11.7.3 Subfertiliteit

12 Aandoeningen van het hormoonstelsel

12.1 Anatomie en fysiologie in het kort

12.1.1 Epifyse

12.1.2 Hypothalamus

12.1.3 Hypofyse

12.1.4 Schildklier

12.1.5 Bijschildklieren

12.1.6 Bijniere

12.1.7 Endocriene pancreas

12.1.8 Ovaria en testes

12.2 Veelvoorkomende symptomen

12.3 Diagnostisch onderzoek

12.4 Aandoeningen van de hypofyse

12.4.1 Aandoeningen van de hypofysevoorkwab

12.4.2 Aandoeningen van de hypofyseachterkwab

12.5 Aandoeningen van de schildklier

12.5.1 Hypothyreoïdie

12.5.2 Hyperthyreoïdie

12.6 Aandoeningen van de bijschildklieren

12.7 Aandoeningen van de bijniere

12.7.1 Bijnierschorsinsufficiëntie

12.7.2 Bijnierschorshyperfunctie: **syndroom van Cushing**, hyperaldosteronisme

12.8 Aandoeningen van de endocriene pancreas

12.8.1 **Diabetes mellitus type 1**

12.8.2 **Diabetes mellitus type 2**

12.8.3 Zwangerschapsdiabetes

12.8.4 Overige typen diabetes mellitus

13 Aandoeningen van het zenuwstelsel

13.1 Anatomie en fysiologie in het kort

13.1.1 Neuronen en neuroglia

13.1.2 Prikkeloverdracht

13.1.3 Hersenvliezen en liquor cerebrospinalis

13.1.4 Centraal zenuwstelsel

- 13.1.5 Ruggenmerg en het perifeer zenuwstelsel
- 13.2 Veelvoorkomende symptomen gerelateerd aan het zenuwstelsel
- 13.3 Diagnostisch onderzoek
- 13.4 Aandoeningen van de hersenen
 - 13.4.1 Coma
 - 13.4.2 Cerebrovasculair accident
 - 13.4.3 Traumatisch hoofd-hersenletsel
 - 13.4.4 Verhoogde intracranieële druk
 - 13.4.5 Infectieziekten van de hersenen: acute bacteriële meningitis, virale meningitis, encefalitis
 - 13.4.6 Epilepsie
 - 13.4.7 Neurodegeneratieve aandoeningen en multiple sclerose: ziekte van Parkinson, multiple sclerose.
 - 13.4.8 Slaapstoornissen
- 13.5 Dwarslaesie
- 13.6 Aandoeningen van het perifeer zenuwstelsel.
 - 13.6.1 Amyotrofe laterale sclerose
 - 13.6.2 Hernia nucleii pulposi
 - 13.6.3 Polyneuropathie
 - 13.6.4 Myasthenia gravis
- 13.7 Pijn

- 14 Psychiatrische aandoeningen
 - 14.1 Inleiding in de psychiatrie
 - 14.2 Veelvoorkomende symptomen
 - 14.3 Diagnostisch onderzoek
 - 14.4 Angststoornissen en obsessieve-compulsieve stoornissen
 - 14.4.1 Angststoornissen
 - 14.4.2 Obsessieve-compulsieve stoornissen
 - 14.5 Stemmingsstoornissen
 - 14.5.1 Depressieve stemmingsstoornis
 - 14.5.2 Bipolaire stoornis
 - 14.6 Psychotische stoornissen
 - 14.7 Trauma- en stressgerelateerde aandoeningen
 - 14.7.1 Posttraumatische stressstoornis
 - 14.7.2 Overspanning en burn-out
 - 14.8 Stoornissen in het gebruik van middelen
 - 14.9 Eetstoornissen
 - 14.10 Persoonlijkheidsstoornissen
 - 14.11 Somatisch-symptoomstoornissen: SOLK
 - 14.12 Neurocognitieve stoornissen
 - 14.12.1 Delier
 - 14.12.2 Dementie
 - 14.13 Neurobiologische ontwikkelingsstoornissen
 - 14.13.1 ADHD
 - 14.13.2 Autismspectrumstoornis
 - 14.13.2 Verstandelijke beperking

15 Aandoeningen van ogen en oren

- 15.1 Anatomie en fysiologie in het kort
 - 15.1.1 Anatomie en fysiologie van het oog
 - 15.1.2 Anatomie en fysiologie van het oor
- 15.2 Veelvoorkomende symptomen
- 15.3 Diagnostisch onderzoek
 - 15.3.1 Diagnostisch onderzoek bij aandoening van het oog
 - 15.3.2 Diagnostisch onderzoek bij aandoening van het oor
- 15.4 Aandoeningen van de ogen
 - 15.4.1 Oogontsteking
 - 15.4.2 Glaucoom
 - 15.4.3 Cataract
 - 15.4.4 Netvliesaanandoeningen
 - 15.4.5 Strabismus
 - 15.4.6 Amblyopie
- 15.5 Aandoeningen van de oren
 - 15.5.1 Infecties van het oor
 - 15.5.2 Slechthorendheid
- 15.6 Aandoeningen van het evenwichtsorgaan
 - 15.6.1 Benigne paroxysmale positieduizeligheid
 - 15.6.2 Ziekte van Ménière
 - 15.6.3 Neuritis vestibularis en labyrinthitis

16 Aandoeningen van het bewegingsapparaat

- 16.1 Anatomie en fysiologie in het kort
 - 16.1.1 Botten
 - 16.1.2 Gewrichten
 - 16.1.3 Spieren
- 16.2 Veelvoorkomende symptomen
- 16.3 Diagnostisch onderzoek
- 16.4 Aandoeningen van de botten
 - 16.4.1 Osteoporose
 - 16.4.2 Rachitis en osteomalacie
 - 16.4.3 Afwijkende stand van de wervelkolom
 - 16.4.4 Fracturen: algemeen, heupfractuur
- 16.5 Aandoeningen van de gewrichten
 - 16.5.1 Artrose
 - 16.5.2 Artritis: reumatoïde artritis, axiale spondyloartritis, jichtartritis, septische artritis.
 - 16.5.3 Gewrichtsletsel
- 16.6 Aandoeningen van de spieren
 - 16.6.1 Duchenne en Becker spierdystrofie

17 Aandoeningen van de huid

- 17.1 Anatomie en fysiologie in het kort
- 17.2 Veelvoorkomende symptomen
- 17.3 Diagnostisch onderzoek
- 17.4 Infecties van de huid
 - 17.4.1 Bacteriële infecties
 - 17.4.2 Schimmelinfecties
- 17.5 Niet-infectieuze ontstekingen van de huid

- 17.5.1 Urticaria
- 17.5.2 Eczeem
- 17.5.3 Psoriasis
- 17.6 **Huidkanker**
 - 17.6.1 Basaalcelcarcinoom
 - 17.6.2 Plaveiselcelcarcinoom
 - 17.6.3 Melanoom
- 17.7 Huiddefecten
 - 17.7.1 **Wonden**
 - 17.7.2 **Decubitus**

Deel 3 Aandoeningen bij specifieke groepen zorgvragers

18 Zorg rondom een operatie

- 18.1 Indeling operaties
- 18.2 Preoperatieve zorg
- 18.3 Zorg tijdens een operatie
- 18.4 Postoperatieve zorg

19 Aandoeningen bij zwangerschap en partus

- 19.1 De zwangerschap
 - 19.1.1 Conceptie en nidatie
 - 19.1.2 Meerlingzwangerschap
 - 19.1.3 Embryonale en foetale fase
 - 19.1.4 Fysiologische verandering bij de biologische moeder gedurende de zwangerschap
 - 19.1.5 Prenatale screening
- 19.2 Pathologie tijdens de zwangerschap
 - 19.2.1 Molazwangerschap
 - 19.2.2 Extra-uteriene graviditeit (EUG)
 - 19.2.3 Spontane abortus
 - 19.2.4 Intra-uteriene vruchtdood
 - 19.2.5 Afwijkende zwangerschapsduur: prematuriteit en serotiniteit
 - 19.2.6 Emesis en hyperemesis gravidarum
 - 19.2.7 Bloedingen tijdens de zwangerschap
 - 19.2.8 Pre-eclampsie en HELLP
 - 19.2.9 Diabetes gravidarum
- 19.3 De partus
- 19.4 Problemen tijdens de partus
 - 19.4.1 Prematuur gebroken vliezen
 - 19.4.2 Niet-vorderende baring en foetale nood
 - 19.4.3 Afwijkende foetale ligging
 - 19.4.4 Forcipale of vacuümextractie
 - 19.4.5 Sectio caesarea
- 19.5 Pathologie tijdens het kraambed

- 19.5.1 Mastitis
- 19.5.2 Infecties in het kraambed
- 19.5.3 Postnatale depressie
- 19.6 Verpleegkundige aandachtspunten

- 20 Aandoeningen bij kinderen
- 20.1 Normale groei en ontwikkeling
- 20.2 Vroegsignalering, screening en diagnostiek
- 20.3 Congenitale aandoeningen
 - 20.3.1 Congenitale icterus
 - 20.3.2 Aangeboren hartafwijkingen
 - 20.3.3 Aangeboren afwijkingen van het maag-darmstelsel
 - 20.3.4 Hernia inguinale
 - 20.3.5 Cryptorchisme
 - 20.3.6 Congenitaal cataract
 - 20.3.7 Congenitale hypothyreoïdie (CHT)
 - 20.3.8 Congenitale heupdysplasie
 - 20.3.9 Schisis
 - 20.3.10 Neurale-buisdefecten
 - 20.3.11 Aangeboren hydrocefalus
- 20.4 Infectieziekten bij kinderen
 - 20.4.1 Infectieziekten en het vaccinatieprogramma voor kinderen
 - 20.4.2 Overige infectieziekten
- 20.5 Overige aandoeningen
 - 20.5.1 Chronische aandoeningen
 - 20.5.2 Overgewicht en obesitas
 - 20.5.3 Excessief huilen
 - 20.5.4 Slaapproblemen bij kinderen
 - 20.5.5 Aandoeningen bij kinderen door mishandeling